

Υπόθεση C-491/19

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

26 Ιουνίου 2019

Αιτούν δικαστήριο:

Κύρια (Ανώτατο Δικαστήριο, Ουγγαρία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

2 Μαΐου 2019

Αναιρεσείων (πρωτοδίκως καθού):Emberi Erőforrások Minisztériuma (υπουργείο Ανθρώπινων
Πόρων, Ουγγαρία)**Αναιρεσίβλητο (πρωτοδίκως προσφεύγον):**

Szent Borbála Kórház

Αντικείμενο της υποθέσεως της κύριας δίκης

Προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης —
Παράβαση της νομοθεσίας περί σύναψης δημόσιων συμβάσεων η οποία συνιστά
επίσης αθέτηση συμβατικής υποχρέωσης — Αρμοδιότητα του αστικού
δικαστηρίου το οποίο επιλαμβάνεται παράβασης της σύμβασης επιχορήγησης για
να διαπιστώσει παρατυπία στη σύναψη δημόσιας σύμβασης

Αντικείμενο και νομική βάση της αίτησης προδικαστικής αποφάσεως

Αφενός, αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης είναι να καθοριστεί αν τα
όργανα που είναι αρμόδια για τη διεξαγωγή διαδικασίας λόγω παρατυπιών, σε
έννομη σχέση γεννηθείσα στο πλαίσιο σύμβασης επιχορήγησης, έχουν την
εξουσία να εξετάζουν άμεσα κάθε παράβαση από την οποία προκύπτει ζημία για
τα οικονομικά συμφέροντα του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης και,
στην περίπτωση αυτή, αν υποχρεούνται να εφαρμόζουν δημοσιονομική
διόρθωση.

Αφετέρου, η αίτηση προδικαστικής απόφασεως αφορά το αν, στην περίπτωση που διαπιστωθεί, στην έννομη σχέση που γεννάται στο πλαίσιο σύμβασης επιχορήγησης, παρατυπία η οποία συνιστά παράβαση κανόνα σύναψης δημόσιων συμβάσεων και συνεπάγεται παράβαση της εν λόγω σύμβασης, πρέπει να εφαρμοστεί η εθνική ουγγρική νομοθεσία σχετικά με τις αξιώσεις που σχετίζονται με δημόσιες συμβάσεις, η οποία εξαρτά τη δυνατότητα άσκησης αξιώσεων αστικού δικαίου βασισμένων σε παράβαση του νόμου περί δημόσιων συμβάσεων από την αναγνώριση της εν λόγω παράβασης κατά τρόπο απρόσβλητο, μέσω απόφασης εκδοθείσας από χωριστό όργανο, το Közbeszerzési Döntőbizottság (τμήμα προσφυγών σε θέματα δημόσιων συμβάσεων, Ουγγαρία· στο εξής: τμήμα προσφυγών), ή από δικαστήριο — επιλαμβανόμενο προσφυγής ασκηθείσας κατά της απόφασης του τμήματος προσφυγών· η αίτηση προδικαστικής απόφασεως αφορά επίσης το αν, σε περίπτωση μη κίνησης της διαδικασίας ενώπιον του ως άνω τμήματος προσφυγών, το δικαστήριο που επιλαμβάνεται των αξιώσεων αστικού δικαίου δύναται να διαπιστώσει την παρατυπία στη σύναψη της δημόσιας σύμβασης όταν εξετάζει την αθέτηση της συμβατικής υποχρέωσης.

Νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως είναι το άρθρο 267 ΣΛΕΕ.

Προδικαστικά ερωτήματα

1 Στην έννομη σχέση που γεννάται στο πλαίσιο σύμβασης επιχορήγησης, έχουν την εξουσία οι αρχές και οι ενδιάμεσοι φορείς των κρατών μελών που είναι αρμόδιοι για τη διεξαγωγή διαδικασίας λόγω παρατυπίας, σε πρώτο ή δεύτερο βαθμό, να εξετάσουν άμεσα στη σχετική διαδικασία, δυνάμει του κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006 του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2006, περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 (στο εξής: κανονισμός 1083/2006) —ιδίως, στο πλαίσιο του μηχανισμού ελέγχου που ρυθμίζεται στα άρθρα του 60, 70 και 98—, κάθε παράβαση από την οποία προκύπτει ή ενδέχεται να προκύψει ζημία για τα οικονομικά συμφέροντα του προϋπολογισμού της Ένωσης, και υποχρεούνται οι εν λόγω αρχές και ενδιάμεσοι φορείς να εφαρμόζουν, εφόσον απαιτείται, δημοσιονομική διόρθωση;

2 Εγγύεται την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, με την προσήκουσα αποτελεσματικότητα, εθνική δικονομική ρύθμιση, ή η νομολογία που την ερμηνεύει, η οποία, σε περίπτωση σύμβασης επιχορήγησης, παρέχει τη δυνατότητα διαπίστωσης παράβασης της εν λόγω σύμβασης συνιστάμενης σε παράβαση της νομοθεσίας περί σύναψης δημόσιων συμβάσεων (παρατυπία) και τη δυνατότητα άσκησης οποιασδήποτε αξίωσης αστικού δικαίου βασισμένης στην εν λόγω παράβαση μόνο όταν το τμήμα προσφυγών ή δικαστήριο —επιλαμβανόμενο της προσφυγής που ασκήθηκε κατά της απόφασης του τμήματος προσφυγών— αναγνωρίσουν κατά τρόπο απρόσβλητο την παράβαση;

3 Εάν η παράβαση της νομοθεσίας περί σύναψης δημόσιων συμβάσεων συνεπάγεται παρατυπία, πλην όμως δεν κινήθηκε διαδικασία ενώπιον του τμήματος προσφυγών, δύναται το δικαστήριο που επιλαμβάνεται των αξιώσεων αστικού δικαίου σχετικά με την εκτέλεση της σύμβασης επιχορήγησης να διαπιστώσει την παρατυπία στη σύναψη της δημόσιας σύμβασης όταν εξετάζει την παράβαση της σύμβασης;

Παρατιθέμενες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

- Κανονισμός (ΕΚ) 1083/2006 του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2006, περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 (ΕΕ 2006, L 210, σ. 25· διορθωτικό ΕΕ 2007, L 145, σ. 38, και ΕΕ 2008, L 301, σ. 40· στο εξής: κανονισμός 1083/2006): άρθρα 60, 70 και 98.
- Νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ειδικότερα αποφάσεις της 26ης Μαΐου 2016, *Județul Neamț και Județul Bacău* (C-260/14 και C-261/14, EU:C:2016:360)· της 14ης Ιουλίου 2016, *Wrocław — Miasto na prawach powiatu ítélet* (C-406/14, EU:C:2016:562)· της 6ης Δεκεμβρίου 2017, *Compania Națională de Autostrăzi si Drumuri Naționale din România* (C-408/16, EU:C:2017:940)· της 5ης Οκτωβρίου 2000, *Επιτροπή κατά Γαλλίας* (C-18/98, EU:C:2000:54)· της 4ης Ιουνίου 2009, *Pometon* (C-158/08, EU:C:2009:349)· της 17ης Σεπτεμβρίου 2014, *Cruz & Companhia* (C-341/13, EU:C:2014:2230)· της 18ης Δεκεμβρίου 2014, *Somvao* (C-599/13, EU:C:2014:2462)· της 7ης Αυγούστου 2018, *Hochtief* (C-300/17, EU:C:2018:635).

Παρατιθέμενες διατάξεις του εθνικού δικαίου

- A 2007-2013 programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 4/2011. (I. 28.) Korm. rendelet (διάταγμα 4/2011, της 28ης Ιανουαρίου 2011, περί της χρήσης των ενισχύσεων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και του Ταμείου Συνοχής για την περίοδο προγραμματισμού 2007-2013· στο εξής: διάταγμα 4/2011): άρθρο 2, παράγραφος 1, σημεία 24 και 27, άρθρο 86, παράγραφος 3, άρθρο 87, παράγραφος 2, άρθρο 90, παράγραφοι 2 έως 4, άρθρο 92, παράγραφοι 1 και 2, άρθρο 97, άρθρο 98, παράγραφοι 1 έως 3, και άρθρο 99, παράγραφος 4.
- A közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény (νόμος CVIII του 2011 περί δημόσιων συμβάσεων· στο εξής: νόμος περί δημόσιων συμβάσεων).

- Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (νόμος CXCV του 2011, περί δημόσιων οικονομικών· στο εξής: νόμος περί δημόσιων οικονομικών): άρθρο 53/A, παράγραφος 1.
- A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény [νόμος IV του 1959, περί εγκρίσεως του Αστικού Κώδικα (προϊσχύσας Αστικός Κώδικας)]: άρθρο 277, παράγραφος 1.

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της διαδικασίας της κύριας δίκης

- 1 Με έγγραφο της 1ης Μαρτίου 2011, η Nemzeti Fejlesztési Ügynökség (Εθνική Υπηρεσία Ανάπτυξης, Ουγγαρία), προκάτοχος του Emberi Erőforrások Minisztériuma (υπουργείου Ανθρώπινων Πόρων, Ουγγαρία) (πρωτοδίκως καθού· στο εξής: καθού/αναιρεσειών), υπό την ιδιότητα του χρηματοδότη, παρέσχε μη επιστρεπτέα επιχορήγηση στον προκάτοχο του Szent Borbála Kórház (νοσοκομείου Αγίας Βαρβάρας) (πρωτοδίκως προσφεύγοντος· στο εξής: προσφεύγον/αναιρεσίβλητο), στο πλαίσιο προγράμματος ενισχύσεων χρηματοδοτούμενου τόσο από τον προϋπολογισμό της Ουγγαρίας όσο και από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, και τούτο αποτέλεσε τη βάση για τη σύναψη σύμβασης επιχορήγησης μέγιστου ποσού 4 264 050 289 ουγγρικών φιορινίων (HUF) μεταξύ του προσφεύγοντος/αναιρεσιβλήτου και του ενδιάμεσου φορέα εκπροσώπου του καθού/αναιρεσειόντος για την υλοποίηση έργου εκσυγχρονισμού του νοσοκομείου.
- 2 Εκ των υστέρων έλεγχος των διαδικασιών σύναψης της δημόσιας σύμβασης για την ανακαίνιση τεσσάρων κτιρίων του νοσοκομείου εντόπισε στοιχεία ενδεικτικά παρατυπίας. Η Emberi Erőforrások Minisztériuma Pályázatok Felülvizsgálati Főosztálya (γενική επιθεώρηση δημόσιων συμβάσεων του υπουργείου Ανθρώπινων Πόρων), η οποία διεξήγαγε τη διαδικασία λόγω παρατυπίας σε πρώτο βαθμό, διαπίστωσε ότι η υποδιαίρεση σε τέσσερις χωριστές παρτίδες της δημόσιας σύμβασης για την ανακαίνιση των τεσσάρων κτιρίων και η χωριστή εκτίμηση της αξίας κάθε παρτίδας κατά τον καθορισμό της εκτιμώμενης αξίας συνιστούσαν παράβαση του άρθρου 18, παράγραφοι 1 και 2, του νόμου περί δημόσιων συμβάσεων, το οποίο απαγορεύει την κατάτμηση σε παρτίδες.
- 3 Ως αποτέλεσμα της διαδικασίας λόγω παρατυπίας, η ως άνω αρχή αποφάσισε να ανακαλέσει ποσό 65 319 907 HUF από το συνολικό ποσό των τεσσάρων συμβάσεων, ήτοι 25 % της ζητηθείσας επιχορήγησης.
- 4 Το προσφεύγον/αναιρεσίβλητο προσέβαλε την απόφαση αυτή, και της διαδικασίας περί παρατυπίας επιλήφθηκε, σε δεύτερο βαθμό, ο Miniszterelnökség Jogi Ügyekért Felelős Helyettes Államtitkára (αρμόδιος για νομικά ζητήματα υφυπουργός παρά τω πρωθυπουργώ), ενεργών ως Központi Koordinációs Szerv (κεντρικό όργανο συντονισμού), ο οποίος επικύρωσε την απόφαση περί παρατυπίας στις 5 Οκτωβρίου 2016. Το προσφεύγον/αναιρεσίβλητο επέστρεψε το ποσό της επιχορήγησης το οποίο ανακάλεσε η ως άνω αρχή.

- 5 Το προσφεύγον/αναιρεσίβλητο, επικαλούμενο την εκτέλεση της σύμβασης, ζήτησε με την προσφυγή του να υποχρεωθεί το καθού/αναιρεσείον να καταβάλει ποσό 65 319 917 HUF επαυξημένο με τους τόκους υπερημερίας. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο έκανε δεκτή την προσφυγή αυτή με την απόφασή του, η οποία επικυρώθηκε σε δεύτερο βαθμό.
- 6 Το καθού/αναιρεσείον άσκησε αναίρεση κατά της απόφασης που κατέστη απρόσβλητη και ζήτησε επιπλέον να απορριφθεί η προσφυγή επί της ουσίας.

Κύρια επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 7 Το προσφεύγον/αναιρεσίβλητο διατείνεται ότι, δυνάμει του άρθρου 134, παράγραφος 2, του νόμου περί δημόσιων συμβάσεων, το τμήμα προσφυγών έχει αποκλειστική αρμοδιότητα για να διεξάγει διαδικασίες σχετικές με παράβαση της νομοθεσίας περί σύναψης δημόσιων συμβάσεων. Βάσει του άρθρου 140, παράγραφος 1, στοιχείο g, του εν λόγω νόμου, η οντότητα που παρέχει την επιχορήγηση δύναται να κινήσει τη διαδικασία ενώπιον του τμήματος προσφυγών όταν, κατά την άσκηση των καθηκόντων της, λαμβάνει γνώση πράξης ή παράλειψης η οποία συνιστά παράβαση του νόμου περί δημόσιων συμβάσεων.
- 8 Το προσφεύγον/αναιρεσίβλητο υποστηρίζει ότι, βάσει του άρθρου 165, παράγραφος 1, του νόμου περί δημόσιων συμβάσεων, η δυνατότητα άσκησης αξίωσης αστικού δικαίου βασιζόμενη σε παράβαση της νομοθεσίας περί σύναψης δημόσιων συμβάσεων εξαρτάται από την αναγνώριση κατά τρόπο απρόσβλητο από το τμήμα προσφυγών ή από δικαστήριο —επιλαμβανόμενο προσφυγής ασκηθείσας κατά της απόφασης του τμήματος προσφυγών— της εν λόγω παράβασης. Στο μέτρο που, προκειμένου να διαπιστωθεί η παρατυπία που ορίζεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, σημείο 24, του διατάγματος 4/2011, απαιτείται να εκδοθεί πρώτα απόφαση ή να κριθεί πρώτα κάποιο ζήτημα από άλλη αρχή, ο υπεύθυνος της αρχής που διεξάγει τη διαδικασία λόγω παρατυπίας δύναται να αναστείλει τη διαδικασία αυτή.
- 9 Το προσφεύγον/αναιρεσίβλητο εκτιμά ότι το καθού/αναιρεσείον δεν ήταν αρμόδιο να εξετάσει την παράβαση του άρθρου 18, παράγραφοι 1 και 2, και του άρθρου 122, παράγραφος 7, στοιχείο a, του νόμου περί δημόσιων συμβάσεων ούτε να ανακαλέσει την επιχορήγηση βασιζόμενο στην έκβαση της διαδικασίας, δεδομένου ότι το τμήμα προσφυγών είναι αποκλειστικά αρμόδιο για να διαπιστώσει αν το προσφεύγον/αναιρεσίβλητο παρέβη όντως τις εν λόγω διατάξεις. Κατά το προσφεύγον/αναιρεσίβλητο, το καθού/αναιρεσείον θα είχε ενεργήσει ορθώς αν είχε αναστείλει τη διαδικασία λόγω παρατυπίας, δυνάμει του άρθρου 87, παράγραφος 2, του διατάγματος 4/2011, και είχε κινήσει τη διαδικασία ενώπιον του τμήματος προσφυγών.
- 10 Με το υπόμνημα αντικρούσεως, το καθού/αναιρεσείον ζήτησε να απορριφθεί η προσφυγή. Υποστήριξε ότι η επένδυση στα τέσσερα κτίρια είχε πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο ενός σχεδίου και, επομένως, το προσφεύγον/αναιρεσίβλητο παρέβη το άρθρο 18, παράγραφοι 1 και 2, του νόμου περί δημόσιων συμβάσεων, με

αποτέλεσμα να μην πληρούνται οι προϋποθέσεις, λαμβανομένου υπόψη του συνολικού ποσού των επενδύσεων, για τη διεξαγωγή διαδικασίας με διαπραγμάτευση χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού (άρθρο 122, παράγραφος 7, του νόμου περί δημόσιων συμβάσεων).

- 11 Το καθού/αναιρεσείον επισήμανε ότι, βάσει του άρθρου 60 του κανονισμού 1083/2006, η διαχειριστική αρχή και ο ενδιάμεσος φορέας εγγυώνται ότι η χρηματοδότηση και οι επιλεγείσες πράξεις συνάδουν με τα κριτήρια που εφαρμόζονται στο επιχειρησιακό πρόγραμμα και συμμορφώνονται με τους ισχύοντες ενωσιακούς και εθνικούς κανόνες, καθ' όλη την περίοδο υλοποίησής τους. Υπεραμύνθηκε της νομιμότητας της ανάκλησης της επιχορήγησης, καθόσον εξέτασε στο πλαίσιο του ελέγχου του αν μπορούσε να καταλογιστεί στο προσφεύγον/αναιρεσίβλητο παράβαση της σύμβασης με την επακόλουθη ζημία για τα οικονομικά συμφέροντα του γενικού προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της Ουγγαρίας ή με κίνδυνο επέλευσης της ζημίας αυτής. Στο πλαίσιο της εξέτασης των ζητημάτων αυτών, το καθού/αναιρεσείον είχε αρμοδιότητα για να διαπιστώσει την παρατυπία και, επομένως, το δικαίωμα να ανακαλέσει εν μέρει την επιχορήγηση.
- 12 Το καθού/αναιρεσείον υποστήριξε επίσης ότι το άρθρο 140, παράγραφος 1, του νόμου περί δημόσιων συμβάσεων και το άρθρο 86, παράγραφος 3, του διατάγματος 4/2011 παρέχουν απλώς τη δυνατότητα, στην οντότητα που παρέχει την επιχορήγηση και στον ενδιάμεσο φορέα, να κινηθούν διαδικασία ενώπιον του τμήματος προσφυγών, χωρίς να θεσπίζουν οποιαδήποτε σχετική υποχρέωση.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της διατάξεως περί παραπομπής

- 13 Στην Ουγγαρία έχει θεσπιστεί ιδιαίτερη δικονομική ρύθμιση η οποία εξαρτά τη δυνατότητα άσκησης αξιώσεων βασισμένων στην παράβαση του νόμου περί δημόσιων συμβάσεων από την προϋπόθεση της αναγνώρισης κατά τρόπο απρόσβλητο τέτοιας παράβασης μέσω απόφασης άλλου οργάνου.
- 14 Κατ' ουσίαν, το Κúρια (Ανώτατο Δικαστήριο) πρέπει να κρίνει αν, όταν προβάλλεται η αναρμοδιότητα του καθού/αναιρεσειόντος για να διαπιστώσει παρατυπία στη σύναψη δημόσιας σύμβασης, μπορεί να απαιτηθεί, προς εκτέλεση σύμβασης επιχορήγησης, η απόδοση του ανακληθέντος ποσού της επιχορήγησης.
- 15 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι υπάρχουν βάσιμες αμφιβολίες για το αν είναι ορθή η τυπική ερμηνεία που έγινε δεκτή στην απόφαση που έχει καταστεί απρόσβλητη. Τα άρθρα 60, 70 και 98 του κανονισμού 1083/2006 προβλέπουν ότι οι αρχές που επιλαμβάνονται σε πρώτο και δεύτερο βαθμό της διαδικασίας λόγω παρατυπίας πρέπει να είναι αρμόδιες για τη διαπίστωση και τη διόρθωση κάθε παρατυπίας καθώς και για την ανάκτηση των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών. Καμία εθνική διάταξη ή ερμηνευτική πρακτική δεν μπορεί να εξαρτήσει τη δυνατότητα άσκησης αξίωσης αστικού δικαίου, με την οποία ζητείται η επιστροφή επιχορήγησης, από την προϋπόθεση της διεξαγωγής παρεμβαλλόμενης διαδικασίας ενώπιον άλλης αρχής, κυρίως όταν η πρωτοβάθμια αρχή η οποία

επιλαμβάνεται της διαδικασίας λόγω παρατυπίας έχει μόνο τη δυνατότητα, και όχι την υποχρέωση, να κινήσει διαδικασία σε θέματα σύναψης δημόσιων συμβάσεων, και η αρχή η οποία μπορεί να αποφανθεί σε δεύτερο βαθμό, καίτοι μπορεί επίσης να κινήσει διαδικασία ενώπιον του τμήματος προσφυγών, δεν δεσμεύεται, κατά την έκδοση απόφασης επί της προσφυγής, από το περιεχόμενο της απόφασης που εκδίδει το τμήμα προσφυγών.

- 16 Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάνθηκε ήδη στην απόφαση C-300/17, Hochtief, ότι δεν αντιβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης εθνική δικονομική ρύθμιση η οποία εξαρτά τη δυνατότητα άσκησης οποιασδήποτε αξίωσης αστικού δικαίου, σε περίπτωση παράβασης των κανόνων που διέπουν τις δημόσιες συμβάσεις και την ανάθεση αυτών, από την προϋπόθεση να έχει αναγνωριστεί η παράβαση κατά τρόπο απρόσβλητο από τμήμα προσφυγών ή δικαστήριο — επιλαμβανόμενο προσφυγής ασκηθείσας κατά της απόφασης του τμήματος προσφυγών.
- 17 Κατά την απόφαση που κατέστη απρόσβλητη, ο Ούγγρος νομοθέτης θέσπισε τους κανόνες περί κατανομής αρμοδιοτήτων με σκοπό την αποφυγή της ανασφάλειας δικαίου και τούτο σημαίνει ότι, στην περίπτωση που το τμήμα προσφυγών — αρμόδιο να διαπιστώνει τις παραβάσεις σε θέματα σύναψης δημόσιων συμβάσεων και στο οποίο πρέπει υποχρεωτικώς να υποβάλλεται η υπόθεση— δεν διαπιστώσει την παράβαση του κανόνα, αυτή δεν είναι δυνατόν να προβληθεί σε μεταγενέστερη αστική διαδικασία. Η επιδίωξη του σκοπού αυτού από τον νομοθέτη επιβεβαιώνεται επίσης από τη νομολογία των ανώτερων ουγγρικών δικαστηρίων, κατά την οποία, όταν το αρμόδιο δικαστήριο δεν διαπιστώσει την περίπτωση που συνιστά παράβαση σε διαδικασία σχετική με τη σύναψη δημόσιας σύμβασης, δεν είναι δυνατόν να συναχθούν, σε αστική διαδικασία, οι έννομες συνέπειες της παράβασης της νομοθεσίας που ρυθμίζει τη διαδικασία σύναψης δημόσιων συμβάσεων.
- 18 Το Κόγια (Ανώτατο Δικαστήριο) εκτιμά ότι, καίτοι οι συμβάσεις επιχορήγησης και οι δημόσιες συμβάσεις είναι νομικές πράξεις οι οποίες συνδέονται στενά μεταξύ τους, επιβάλλεται η διάκρισή τους, ιδίως όσον αφορά τις προϋποθέσεις απαίτησης της εκτέλεσης των υποχρεώσεων που απορρέουν από αυτές. Τα νομικά ζητήματα που αναφύονται στην υπό κρίση υπόθεση εγείρουν ζητήματα ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης και ιδίως του κανονισμού 1083/2006.
- 19 Δεδομένου ότι το έργο του προσφεύγοντος/αναιρεσιβλήτου υλοποιήθηκε με συγχρηματοδότηση από τον προϋπολογισμό του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και από τον προϋπολογισμό της Ουγγαρίας, πρέπει να αποσαφηνιστεί αν η ερμηνεία του κανονισμού 1083/2006 και του διατάγματος 4/2011 που εκδόθηκε σε εκτέλεση αυτού, η οποία έγινε δεκτή στη απόφαση που κατέστη απρόσβλητη, συνάδει προς τον σκοπό που επιδιώκει ο νομοθέτης της Ένωσης.

- 20 Πρέπει επίσης να διευκρινιστεί αν αθέτηση συμβατικής υποχρέωσης συνιστάμενη σε πρόδηλη παράβαση της νομοθεσίας περί σύναψης δημόσιων συμβάσεων εμπίπτει στην έννοια της παρατυπίας, όπως αυτή ορίζεται στο δίκαιο της Ένωσης.
- 21 Το άρθρο 2, σημείο 7, του κανονισμού 1083/2006 και το άρθρο 2, παράγραφος 1, σημείο 24, του διατάγματος 4/2011 ορίζουν [αντιστοίχως] την έννοια της παρατυπίας το μεν ως κάθε παράβαση διάταξης του δικαίου της Ένωσης η οποία προκύπτει από πράξη ή παράλειψη οικονομικού φορέα και η οποία ζημιώνει ή ενδέχεται να ζημιώσει τον γενικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με τον καταλογισμό στον εν λόγω προϋπολογισμό αδικαιολόγητης δαπάνης, και το δε ως παράβαση των διατάξεων του εθνικού δικαίου καθώς και ως αθέτηση των υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν τα μέρη σε σύμβαση επιχορήγησης, η οποία ζημιώνει ή ενδέχεται να ζημιώσει τα οικονομικά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, κατ' επέκταση, της Ουγγαρίας.
- 22 Ο κρίσιμος στην υπό κρίση υπόθεση κανονισμός 1083/2006 αποτελεί τμήμα του ίδιου συστήματος διατάξεων, το οποίο εγγυάται τη χρηστή διαχείριση των κονδυλίων της Ένωσης και την προστασία των οικονομικών συμφερόντων αυτής (απόφαση C-260/14 και C-261/14, *Județul Neamț και Județul Bacău*). Στο πλαίσιο της ερμηνείας του, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνάγει εξ αυτού ότι η Ένωση χρηματοδοτεί κανονικά, μέσω των ταμείων, μόνον τα έργα τα οποία υλοποιούνται σε πλήρη συμμόρφωση με το δίκαιο της Ένωσης, περιλαμβανομένων των εφαρμοστέων κανόνων στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων (απόφαση C-406/14, *Wrocław — Miasto na prawach powiatu*, και απόφαση C-408/16, *Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România*).
- 23 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η παρασχεθείσα επιχορήγηση συνιστά πλεονέκτημα το οποίο προκύπτει από την εφαρμογή των κανόνων της Ένωσης και ότι η λήψη αυτής προϋποθέτει την τήρηση της σχετικής νομοθεσίας. Εάν δεν συντρέχει η προϋπόθεση αυτή, το αποκτηθέν πλεονέκτημα χάνει τη νομική βάση του, όχι ως κύρωση, αλλά ως απλή συνέπεια της διαπίστωσης της παρατυπίας αυτής (αποφάσεις *Județul Neamț και Județul Bacău*, C-260/14 και C-261/14, *Pometon*, C-158/08, *Cruz & Companhia*, C-341/13, και *Somvaio*, C-599/13). Επομένως, τίθεται το ερώτημα αν ο δικαιούχος επιχορήγησης έχει υποκειμενικό δικαίωμα να αξιώσει την απόδοση επιχορήγησης η οποία ανακλήθηκε λόγω αθέτησης συμβατικής υποχρέωσης και την οποία αυτός επέστρεψε.
- 24 Πρέπει να διευκρινιστεί αν συνάδει προς την αποτελεσματική προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης δικονομική ρύθμιση η οποία καθιστά εφικτή την αναθεώρηση, σε αστική δίκη, της παρατυπίας που αναγνωρίστηκε σε διοικητικού τύπου διαδικασία (απόφαση C-406/14, *Wrocław — Miasto na prawach powiatu*).
- 25 Πρέπει να διευκρινιστεί το νομικό ζήτημα αν, στην περίπτωση που οι αρχές ή οι φορείς που είναι αρμόδιοι να διεξαγάγουν τη διαδικασία λόγω παρατυπίας δεν έχουν την εξουσία να διαπιστώσουν παρατυπίες συνιστάμενες σε παράβαση της

νομοθεσίας περί σύναψης δημόσιων συμβάσεων, πλην όμως όταν υπάρχουν στοιχεία ενδεικτικά της παράβασης της εν λόγω νομοθεσίας μπορούν να αναστείλουν τις ενώπιόν τους διαδικασίες και να απευθυνθούν στο τμήμα προσφυγών, αυτή η κατανομή αρμοδιοτήτων καθιστά υπερβολικά δυσχερή ή αδύνατη την αποτελεσματική προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης και, κατ' επέκταση, της Ουγγαρίας.

- 26 Για την εκτίμηση του ζητήματος αυτού έχει σημασία ότι η ουγγρική νομοθεσία περιορίζεται να παρέχει στα όργανα που διεξάγουν τη διαδικασία λόγω παρατυπίας τη δυνατότητα να απευθυνθούν στο τμήμα προσφυγών. Δεδομένου ότι η διαδικασία ενώπιον του τμήματος προσφυγών μπορεί να κινηθεί μόνο εντός καθορισμένης προθεσμίας, μέρος των παρατυπιών ενδέχεται να μην παραγάγουν έννομες συνέπειες και, επιπλέον, η μακρά διάρκεια της παρεμβαλλόμενης διαδικασίας ενδέχεται να επιμηκύνει τη διαδικασία και τούτο μπορεί επίσης να είναι επιζήμιο για την αποτελεσματική προστασία των οικονομικών συμφερόντων. Πρέπει επίσης να εκτιμηθεί η περίπτωση ότι το περιεχόμενο της απόφασης που εκδίδεται στην παρεμβαλλόμενη διαδικασία δεν δεσμεύει την αρχή η οποία επιλαμβάνεται της προσφυγής στη διαδικασία λόγω παρατυπίας (άρθρο 98, παράγραφος 3, του νόμου περί δημόσιων συμβάσεων).
- 27 Στο μέτρο που οι αρχές οι οποίες παρέχουν την επιχορήγηση υποχρεούνται, προκειμένου να διαπιστώσουν πρόδηλη παρατυπία στον τομέα της σύναψης δημόσιων συμβάσεων η οποία συνεπάγεται επίσης παράβαση της σύμβασης επιχορήγησης, να κινήσουν διαδικασία ενώπιον άλλης αρχής, και μόνο η διαπίστωση αυτή τους παρέχει το δικαίωμα να αναγνωρίσουν την παρατυπία και να επιβάλουν την επιστροφή των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, η αρμοδιότητα ελέγχου των εν λόγω αρχών ενδέχεται να καθίσταται άνευ περιεχομένου. Αυτό μπορεί να θίγει την πρακτική αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης παρέχοντας στον δικαιούχο της επιχορήγησης τη δυνατότητα, ακόμη και σε περίπτωση σοβαρών παραβάσεων, να αξιώσει, επικαλούμενος την εκτέλεση της σύμβασης, το σύνολο του ποσού της επιχορήγησης.
- 28 Λαμβανομένων υπόψη των ως άνω παρατηρήσεων πρέπει να διαπιστωθεί αν η ερμηνεία του νόμου περί δημόσιων συμβάσεων η οποία έγινε δεκτή στην απόφαση που κατέστη απρόσβλητη είναι κατάλληλη για να προστατεύσει με την προσήκουσα αποτελεσματικότητα τα οικονομικά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, κατ' επέκταση, της Ουγγαρίας.
- 29 Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης στο προηγούμενο ερώτημα, τίθεται το ζήτημα αν το όργανο που είναι αρμόδιο για να διεξαγάγει τη διαδικασία λόγω παρατυπίας διαθέτει επίσης αρμοδιότητα —στηριζόμενο, μεταξύ άλλων, άμεσα στους κανόνες του κανονισμού 1083/2006— για να διαπιστώσει παρατυπία συνιστάμενη σε πρόδηλη παράβαση της νομοθεσίας περί σύναψης δημόσιων συμβάσεων.

- 30 Ενδέχεται να πρέπει να διευκρινιστεί αν, στο μέτρο που η βασισμένη στην προμνησθείσα κατανομή αρμοδιοτήτων νομοθεσία είναι συμβατή με το δίκαιο της Ένωσης, πλην όμως το τμήμα προσφυγών δεν διαπίστωσε την παρατυπία, το δικαστήριο που επιλαμβάνεται αστικής διαφοράς μπορεί να εξετάσει, στο πλαίσιο της αθέτησης συμβατικής υποχρέωσης και των συνεπειών αυτής, τη συμπεριφορά του προσφεύγοντος/αναιρεσιβλήτου που συνιστά παράβαση της νομοθεσίας περί σύναψης δημόσιων συμβάσεων, κυρίως όταν η απόφαση που εκδόθηκε στη διαδικασία λόγω παρατυπίας δεν μπορεί να προσβληθεί δικαστικώς.

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ